

Remissvar

2025-09-25

Diariernr: LI2025/00934

Remissvar rörande betänkandet SOU 2025:50 "En ny nationell myndighet för viltförvaltning"

Beredda tillfälle därtill får Svenska Vapensamlarföreningen, SVEVAP, härmed avge följande synpunkter.

Sammanfattning

- SVEVAP **tillstyrker** förslaget att en ny myndighet för viltförvaltning bildas.
- SVEVAP **avstyrker** utredningens huvudförslag 5.11.1 att polismyndigheten skall vara fortsatt ansvarig för vapenärenden.
- SVEVAP **tillstyrker** istället förslag 5.11.2 att alla vapenärenden förs över till den nya myndigheten för viltförvaltning och vapen.

Polismyndighetens hantering av vapenärenden

Polismyndighetens primära uppgift är att förebygga, ingripa mot, och utreda brott. Ur det perspektivet blir varje skjutvapen i landet ett potentiellt problem. Kopplat till att myndigheten saknar ett främjandeuppdrag vad gäller jakt, målskytte och samling uppstår ett incitament för myndigheten som helhet att det är bättre att försöka neka ett vapentillstånd än att godkänna det.

Att vapenhandläggning är en sekundär icke-prioriterad uppgift för polismyndigheten och andelen anställda som jobbar med detta är väldigt litet sett till det totala antalet anställda förstärker denna snedvridning och leder till bristande rättssäkerhet i beslutsfattandet.

Det är klarlagt att polismyndigheten under lång tid inte klarat av att hantera uppgiften att handlägga vapentillstånd på ett tillfredställande sätt, detta trots att man flera gånger tillförts extra resurser öronmärkta för ändamålet.

Förutom de långa handläggningstiderna finns en tendens till att polismyndigheten i ökande omfattning söker ändra sina tolkningar av lag och förordning i mer restriktiv riktning. Effekterna av förändringarna är omedelbara och sker ofta utan föregående kommunikation till berörda. Några exempel från de senaste åren:

- Skytteföreningars och privatpersoners vapenförvaring underkändes godtyckligt, trots att de varit godkända under lång tid innan.
- Äldre jägare utan jägarexamen nekades plötsligt tillstånd när de skulle byta vapen.
- För enhandsvapen för målskytte ansågs det plötsligt vara så stor skillnad mellan revolverar och pistoler att separata kompetenskrav måste ställas.

I de två senaste exemplen har domstolarna numera underkänt polismyndighetens resonemang.

Frågan uppstår ifall man inte lagt erforderliga juridiska resurser på att på att bedöma om förändringarna är i i enlighet med lagstiftningen, eller om detta är en del i en medveten strategi att försvåra för dem som har eller ansöker om vapentillstånd.

Vi menar också att det varit bättre att kommunicera med berörda jakt- målskytte och samlarorganisationer i förväg om de tilltänkta förändringarna, så hade en del av dem kanske aldrig behövt införas och de efterföljande rättsprocesserna kunnat undvikas.

En ny myndighet har bättre förutsättningar att hantera vapenärenden

Vi ser flera fördelar med att viltförvaltning och vapenärenden sammanförs under den nya myndighetens ansvarsområde.

- Handläggning av vapentillstånd blir en av den nya myndighetens huvuduppgifter istället för ett sidouppdrag. Detta gör rollen som vapenhandläggare mer attraktiv. Mer motiverade och kompetenta personer med förståelse för vad som är ändamålsenlig utrustning för jakt och större kunskaper inom vapentechnik i allmänhet kommer söka anställning, vilket kommer leda till en mer effektiv, ändamålsenlig och rättssäker tillståndshantering.
- En centraliserad handläggning kommer bli mer förutsägbar och enhetlig vad gäller tillståndsgivningen. Polismyndigheten har förvisso infört en nationell kö för de enklare tillståndsärendena, men i praktiken är man långt ifrån en enhetlig behandling på grund av de starka regionala inslagen som finns inom myndigheten, med vad vi bedömer som en stor handlingsfrihet på lokal nivå vad gäller rättstillämpningen.
- Den nya myndigheten kan från början ges ett uppdrag som belyser nyttan med jakt, målskytte och samling, vilken kommer balansera skyddsperspektivet som redan finns inbyggt i vapenlagstiftningen. Detta kommer leda till en förbättrad rättstillämpning.
- Vad gäller skjutvapen för jakt har Naturvårdsverket och Polismyndigheten vid ett flertal tillfällen haft olika synpunkter gällande vilka vapen som är lämpliga. Om jakt, viltförvaltning och vapenärenden hamnar hos samma myndighet undviker man sådana meningsskillnader.
- För vapensamlare är nuvarande ordning extra utmanande då det inte finns något detaljerat regelverk rörande samling eller hur en samlingsansökan skall vara utformad. Varje region och handläggare inom polisen har därför utformat sina egna krav och rutiner för hur det skall hanteras. Med en centraliserad myndighet så kan hanteringen förhoppningsvis bli mer enhetlig.

Utredningen överdriver riskerna med en flytt av vapenärendehanteringen

Utredaren fokuserar mycket på eventuella uppstartsproblem. Alla förändringar kommer i regel med initiala utmaningar att lösa. Med det synsättet så skulle man i princip aldrig våga ändra

något. Men tanke på bristerna i handläggning de senaste 20 åren är vi fullt villiga att acceptera en tillfällig effektivitetsförlust givet att vi tror på en långsiktig förbättring.

Utredaren uttrycker vidare oro för att en majoritet av de anställda, ca 75%, på den nya myndigheten kommer syssla med vapenfrågor och inte vilthantering, och att detta på något sätt skulle påverka vilthanteringsuppdraget negativt. Vår uppfattning är att en myndighets verksamhet bör utgå från styrdokument och regleringsbrev, och inte det relativa antalet anställda inom olika funktioner.

Med tanke på att det är ca 50 av totalt ca 740 anställda, eller 7%, som jobbar med viltförvaltning på Naturvårdsverket idag, borde det enligt utredarens logik istället uppstå bättre förutsättningar för viltförvaltningen då antalet anställda inom området ökar kraftigt som andel av det totala antalet anställda på myndigheten.

Vad gäller IT-säkerhet och register konstaterar vi:

- Utredaren går igenom ett antal olika register som viltmyndigheten skulle behöva tillgång till helt eller delvis. Vi kan inte bedöma om dagens uppdelning av registren vad gäller innehåll och ansvar är optimal, vilka IT-strategier som ligger bakom dagens uppsättning, eller om det skulle finnas fördelar med en omstrukturering.
- Den nya viltmyndigheten kommer behöva ta över ett antal register som omfattas av höga säkerhetskrav även om inte vapenärenden flyttas över, bl. a. Jägarregistret som idag hanteras av Naturvårdsverket.
- Det finns inget unikt med Polismyndigheten som gör att den automatiskt skulle ha högre skyddsnivå än andra myndigheter. Alla myndigheter behöver uppställa relevanta säkerhetskrav för IT-system och rutiner för hantering av personuppgifter. Vi förutsätter att polismyndigheten redan idag har väldokumenterade kravspecifikationer som går att överföra till viltmyndigheten.
- Belastnings- och misstankeregistren delas redan idag med flera andra myndigheter vilket verkar problemfritt.
- Vad gäller spanings- och underrättelseregistren är det rimligtvis en mycket liten del av befintliga eller blivande vapeninnehavare som förekommer i dessa. För effektiv handläggning behöver viltmyndigheten direktåtkomst till ett extrakt med en datapunkt, om en person förekommer i dessa, ja eller nej. Någon direktåtkomst till själva registren behövs inte.
- Det kommer vara ett mycket litet antal fall där man behöver gå vidare och inhämta ytterligare information. Utredaren beskriver att vapenhandläggarna idag har en begränsad åtkomst till spanings- och underrättelseregistren. Det tyder på att handläggaren redan idag behöver kontakta en annan person inom polisen för att inhämta mer uppgifter. Det torde alltså inte innebära någon ytterligare belastning för polisen om handläggaren sitter på viltmyndigheten istället.
- Vi finner det anmärkningsvärt att det polismyndigheten anför som skäl till att inte dela med sig av den mer detaljerade informationen på begäran, är att man verkar anse att det är högre risk att andra myndigheter läcker information. Speciellt mot bakgrund av de i media uppmärksammade fallen de senaste åren där anställda inom polisen försett gängkriminella med information.

SVEVAP väljer att inte ta ställning till övriga delar av utredningen och vare sig tillstyrker eller avstyrker förslagen.

Om SVEVAP

SVEVAP grundades 1967 och representerar i dag över 300 medlemmar. Vi är en sammanslutning av samlare av vapen samt relaterade föremål av alla slag såsom skjut- och blankvapen, militaria, medaljer, jakttillbehör och övrig militär utrustning, antikt såväl som nytt.

Intresse för historia, kultur, teknik, vetenskap och vårt gemensamma kulturarv driver våra medlemmar att bevara föremål samt forska kring dessa inom sina respektive områden. SVEVAP har publicerat ett flertal skrifter och böcker relaterade till dessa ämnen.

För SVEVAP:s räkning

Christian Sahlberg

Ordförande

Box 6100, 129 07 HÄGERSTEN, Org. nr. 802010-6061, kansli@svevap.se

P.G. 25 42 94-2 / B.G. 5615-6219